ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ, ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ՍԷՐ

Մանկութիւնս ա՜հ, որքա՜ն դուք ինձ,
Լուսապայծառ ու անկսկիծ.
Թող ձերն ըլլայ կէսն օրերուս,
Իմ ոսկեթեւ, արեւալոյս։

Տըւէք ինծի պատանեկան
Իմ երազներս, որոնք եկան
Իբրեւ քնքոյշ, լոյս պարիկներ,
Ու զիս տարին վարդէ՜ ափեր։

Տըւէք ինծի Սէրըս անմեղ
Պահիկ մը լոկ արեւազէղ,
Թող ձերն ըլլան երգ խնդութիւնն
Իմ մընացեալ վառ օրերուն։

Ֆիլատելֆիա, 1943

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ

Կամաց կամաց խոյս կու տայ
Արեւն ինծմէ ամէն օր,
Զիս կը ծաղրէ, կը խնդայ
Մենութեանս վրայ ահաւոր։

Ինծմէ առաւ ամէն բան,
Օրըս ձըդեց անպըտուղ.
Ա՛լ ինչ մընաց սիրական՝
Յո՛ւրաը ձմրան ու երկիւղ։

Կը հալածէն զիս հովերը
Գայլերու պէս անսրտաղ,
Մեղքըս ինչ է չեմ գիտեր,
Եւ ինչ կ՚ուզեն ինծմէ ա՛լ։

Զերմութիւնը հեռաւոր
Անհետացող արեւին,
Թէ ոչ Գարնան յոյսն ազուոր
Մէջս ապրող տակաւին։

Ֆիլատէլֆիա Սեպտ. 23, 1944

ԵՐԳԻ ՄԸ ՊԷՍ ԽՆԿԱՒԷՏ

Կը թռթռան մէջըս միշտ
Երգի մը պէս խնկաւէտ
Յոյզեր՝ քնքոյշ, ջերմ յաւէտ
Իմ անցեալէս ամբարիշտ։

Հըպարտութեամբ ուրացայ,
Երբ մոռեցան անոնք ինձ,
Օրերուս մէջ անթախիծ,
Օրերուս մէջ լուսընծայ։

Կու գան անոնք վերըստին
Ինձ այցելու արեւշող,
Ու կը դառնայ սիրտըս դող
Հըպարտութեամբ անուշ, հին։

Տարիներուս հետ անհետ
Կը թարմանայ ամէն յուշ,
Կ՚ըլլայ մեզրի պէս անուշ
Ամէն ապրում՝ արփաւէտ։

Ես չըգիտցայ յարգն անոնց
Երբ ամէն ինչ երազ էր,
Տես կ՚արիւնի սիրտըս դեռ
Զղջումներով դառնակոծ...։

Ֆիլատէլֆիա Դեկտ. 31, 1944

ԵՐԱՋ ՏԵՍԱՅ ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐ

Երա՜զ տեսայ երէկ գիշեր,
Ո՞րքան մեղմիկ ու քնքոյշ էր,
Եկա՜ն ինծի յուշէ՛ր, յուշէ՛ր,
Գիշերն որքա՜ն լուսանոյշ էր։

Իմ մանկութիւնն եկաւ իբրեւ
Թիթեռնիկ մը գարնանաթեւ,
Թըռաւ, գընա՜ց այնպէս թեթեւ
Հեռքին վըրայ վարդ ու արեւ։

Եկաւ յեռոյ Սէրն իմ անմեղ
Երանութեամբ արեւազեղ,
Ան ալ գընա՜ց՝ տեսիլ շըքեղ,
Անջրպետ մը Թողուց իր տեղ....

Երա՜զ տեսայ երէկ գիշեր,
Ա՜խ, եւ եկէք անուշ յուշէ՛ր։

ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՐՈՒՃԵԱՆ

Ֆիլատէլֆիա Դեկտ. 23, 1943

ԱՊԵՏՈՒՐ ԿՈՄԱՏԻՆ

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶՆԻՒ ԲԱՐԵԿԱՄ

Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԻՒՐՏԵԱՆ

Ուչիթա–Բանզաս

Զեր Վանքիս կատարած այցելութեան ժամանակ փափաք յայտնեցիք իմանալ «Ապետիք Կոմսի զարմանալի կեանքը» խորագրով հունգարերեն գրքին լիակատար թարգմանութիւնն ունենալ, հրատարակելով զայն մաս առ մաս Բազմավէպ–ի մէջ։

Կը յիշէք անշուշտ որ առանց ո՛և է դժուարութեան յանձն առի այդ գործը կատարել, նախ՝ Զեր փափաքը կատարած ըլլալու, ապա այնպիսի երեւելի հայու մը կենսագրութիւնը ժանօթացնելու հանար նաեւ մեր ազգայիններուն։

Հարկ կը հանարիմ սակայն բանի մը ժանօթութիւններ տալ գրքին և թարգմանութեան մասին։

Այս գիրքը գրուած է Հունգարացիներէ և Հունգարացիներու հանար. ուստի շատ մը բացատրութիւններով ու պարագաներու նկարագրութեամբ լի՝ որոնք բերեւս մեզի հանար աւելորդ պիտի նկատուին, այնու հանդերձ գրքին արտադրութեան հանար ոչինչ զանց պիտի ընեմ թարգմանելու ժամանակ, նկատի ունենալով որ շատ հայեր կան հեռու ծնած ու սնած մայր հայրենիքին ու հայկական շրջանակին, որոնց հանար շատ օգտակար կրնան ըլլալ այդ մանրամասնութիւնները։

Գրքին հեղինակներուն նպատակն եղած է մատնանշել Ապետիքի հանգիստը Հունգարիոյ հանդէպ ու գործունեութիւնը անոր ի նպաստ, ինչպէս առաջին գլխուն մէջ բացայայտ կը գրեն անոնք։ Սակայն այդ պարագան առուղեր մը չի կրնար ձգել այդ մեծ Հայուն վրայ, այլ մանաւանդ թէ ցոյց կու տայ հայկական ուրիշ գեղեցիկ ձիրք մը՝ այն է՝ կարեկցութիւն ուրիշին բշուառութեան ու օգնելու բարեյօժար կամք իր ձեռքին եկած չափով ու միջոցներով. մանաւանդ որ Հունգարիան հարատահարող նոյն ատենուան բըռնաւորին, հասարակաց թշնամի մըն էր նաեւ մեզի հանար։

Այս մասնական տեսակէտը սակայն չի կրնար տկարացնել այդ մարդուն մէջ միջազգային համբաւաւոր մարդու մը ձիրքերը. չնայած որ հեղինակները այդ մասնայատուկ տեսակէտը կ՚ուզեն շեշտել Ապետիքի մէջ, որ առաջ կու գայ ներկայ ազգայնական ձգտումներն։ Ապետիք աշխատած էր բոլոր հոգւով քրիստոնեայ երկիրներու ազատագրութեան հանար։ Այս գործին մէջ ամենեն շատ Հունգարիոյ նպաստած ըլլալը պարզապէս պարագայական բան մըն է, որովհետեւ այդ ազգն էր նոյն ժամանակները ամենեն առաջին գծին վրայ և ամենեն հարատահարուածը. ուստի նաեւ իրաւամբ յարգուած նոյն ազգին պատմագիտներեն իրրեւ Հունգարիոյ հանակիր։

Ապետիք անուանակոչութիւնը սխալ ընթերցման մը հետեւանք պէտք է ըլլայ. այսինքն, լատին և իտալ վաւերաթղթերու մէջ գրուած է Պետրոս Ապետիքի անունը այս ձեւով Petrus A Bedik (ինչպէս նաեւ եղբօր անունը Bedik Asvazabou = Աստուածատուր), որով հայերեն պէտք է ըլլայ Պետրոս Պետիկեան կամ Պետրոս Պետրոսեան։ Բայց քանի որ այս անունով ընդհանրացած ու ճանչցուած է՝ ես ալ պիտի պահեմ Ապետիք անունը։

Անհաւասիկ ուրեմն, ազնիւ բարեկամ, խոստումիս կատարումը, հրատարակելով առաջին գլուխը՝ որուն յոչնանք անխափան պիտի

digitised by A.R.A.R.@